

**Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning**

**PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL**

I denna proposition föreslås att till hänvisningsbestämmelsen i lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning fogas en bestämmelse om besvärnsnämndens för studiestöd behörighet att pröva ansökningar som gäller undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut om stöd för skolresor. Lagens bestämmelse om ändringssökande föreslås bli ändrad så att den överensstämmer med bestämmelserna om ändringssökande i de övriga lagar som gäller förmåner inom Folkpensionsanstaltens verksamhetsområde. Det föreslås att till bestämmelsen om studerande berättigade till stöd

för skolresor fogas en bestämmelse om den studerandes rätt till stöd för skolresor i det fall att han eller hon av synnerligen vägande skäl har vägrat ta emot en avgiftsfri plats i elevhem som utbildningsanordnaren anvisat. På grund av övergången till euro föreslås dessutom att bestämmelserna om villkor för beviljande av stöd för skolresor och om beloppet av stödet för skolresor ändras så att ordet "markkamäärä" i den finska texten ersätts med "määrä".

Den föreslagna lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

**MOTIVERING**

**1. Nuläge och föreslagna ändringar**

Lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997), nedan lagen om skolresestöd, trädde i kraft den 1 juli 1997. I lagen ingår självständiga bestämmelser bl.a. om ändringssökande och rättelse av fel.

Enligt 10 §, som gäller rättande av fel, kan Folkpensionsanstalten med den berörda partens samtycke undanröja sitt felaktiga beslut. Bestämmelsen motsvarar bestämmelserna i de övriga lagar som gäller förmåner inom Folkpensionsanstaltens verksamhetsområde och lagen om förvaltningsförfarande (598/1982) och den togs in i lagen närmast för tydlighetens skull.

I 14 § lagen om skolresestöd ingår en hänvisning till vissa bestämmelser i lagen om studiestöd (65/1994). Enligt den iakttas vid ärenden som gäller skolresestöd i tillämpliga delar vad lagen om studiestöd stadgar om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, rättelse av

ett beslut som vunnit laga kraft, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmätnings- och överföringsförbud samt finansiering. Eftersom de förfaranden som anges i bestämmelsen motsvarar gällande praxis inom studiestödet, ansågs det inte nödvändigt att särskilt ta in bestämmelser om dem i lagen om skolresestöd. Eftersom det vid stöd för skolresor också är fråga om stöd för studier, ansåg man det naturligt att förfarandena överensstämmer med studiestödet.

Den 31 § i lagen om studiestöd som var gällande när lagen om skolresestöd gavs, gällde såsom rubriken angav rättelse av ett beslut som vunnit laga kraft. Enligt paragrafen skulle Folkpensionsanstalten rätta ett lagakraftvunnet beslut som den meddelat med stöd av lagen om studiestöd, om beslutet hade grundat sig på en felaktig eller bristfällig utredning eller om beslutet var uppenbart lagstridigt. Enligt bestämmelsen kunde beslutet rättas till partens fördel eller nackdel. I sistnämnda fall skulle dock parten ges tillfälle att bli hörd. Den sökandes samtycke till att beslutet ändrades fordrades inte.

Bestämmelserna om ändringssökande, självrättelse, undanröjande av beslut och rättelse av fel i de lagar som gäller förmåner från Folkpensionsanstalten förenhetligades genom de lagar som trädde i kraft den 1 maj 1997 (328-342/1997). Till lagen om studiestöd fogades bl.a. 31 a § om rättelse av fel. Enligt den kan Folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden med samtycke av den som saken gäller undanröja ett felaktigt beslut och avgöra ärendet på nytt, om beslutet grundar sig på en klart oriktig eller bristfällig utredning eller på uppenbart oriktig tillämpning av lag. Studiestödslagens 31 § ändrades så att den överensstämmer med motsvarande bestämmelser i de övriga lagarna om förmåner inom Folkpensionsanstaltens verksamhetsområde. Enligt den ändrade 31 §, som enligt sin rubrik gäller undanröjande av beslut, kan försäkringsdomstolen på framställning av Folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden eller på ansökan av den som saken gäller undanröja ett lagakraftvunnet beslut och bestämma att ärendet skall behandlas på nytt, om beslutet grundar sig på en oriktig eller bristfällig utredning eller uppenbart står i strid med lag. Om ny utredning framkommer i ett ärende som gäller beviljande av förvägrad förmån eller utökande av redan beviljad förmån, kan Folkpensionsanstalten eller studiestödsnämnden utan hinder av ett tidigare lagakraftvunnet beslut bevilja en förvägrad förmån eller utöka en redan beviljad förmån. Ett lagakraftvunnet beslut om studiestöd har sedan den 1 maj 1997 inte längre kunnat rättas till studiestödstagarens nackdel utan dennes samtycke, utan rättelse av beslutet förutsätter härvid att beslutet undanröjs i försäkringsdomstolen.

Enligt 31 § i gällande lag om studiestöd och 10 och 14 § i lagen om skolresestöd kan ett felaktigt beslut om stöd för skolresor inte rättas till förmånstagarens nackdel utan dennes samtycke. Om förmånstagaren inte ger sitt samtycke, skall anhållan om undanröjande av det felaktiga beslutet göras innan felet rättas. Försäkringsdomstolen har bl.a. genom ett beslut av den 9 september 1998 konstaterat att det inte ingår i försäkringsdomstolens behörighet att undanröja ett beslut av Folkpensionsanstalten som fattats med stöd av lagen om skolresestöd.

Enligt 9 § lagen om skolresestöd kan den som är missnöjd med ett beslut av Folkpensionsanstalten om stöd för skolresor söka ändring i det hos besvärnämnden för studiestöd. Ändring i ett beslut av besvärnämnden för studiestöd får inte sökas genom besvär. Av ändamålsenlighetsskäl skall den sista besvärinstansen också fatta beslut om framställningar som gäller undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut. Det föreslås därför att till 14 § lagen om skolresestöd fogas en bestämmelse om besvärnämndens för studiestöd behörighet att avgöra framställningar som gäller undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut om stöd för skolresor. Samtidigt föreslås att ordalydelsen i bestämmelsen ändras så att den motsvarar gällande 31 § i lagen om studiestöd.

Det föreslås vidare att ordlydelsen i 9 § gällande ändringssökande i lagen om skolresestöd skall ändras så att den överensstämmer med bestämmelserna om ändringssökande i de övriga lagar som gäller förmåner inom Folkpensionsanstaltens verksamhetsområde. Det föreslås att till paragrafen fogas en bestämmelse om när den sökande anses ha fått del av beslutet.

Enligt 2 § 2 mom. lagen om skolresestöd är en studerande som av utbildningsanordnaren anvisats en avgiftsfri plats i elevhem inte berättigad till stöd för skolresor. Enligt 14 § lagen om studiestöd är en sådan studerande inte berättigad till bostadstillägg som skulle ha rätt till en avgiftsfri plats i elevhem, om det inte finns synnerligen vägande skäl för att den studerande inte kan ta emot platsen. Bestämmelsen om den studerandes rätt till bostadstillägg i det fall att han eller hon av synnerligen vägande skäl vägrat ta emot en avgiftsfri plats i elevhem, fogades till 14 § lagen om studiestöd genom lagen 41/2000. Det föreslås att till 2 § lagen om skolresestöd, vilken gäller studerande berättigade till stöd för skolresor, fogas en bestämmelse som motsvarar 14 § i lagen om studiestöd och den praxis som följs vid Folkpensionsanstalten. Om en studerande som är berättigad till en avgiftsfri plats i elevhem har giltig orsak att vägra ta emot platsen, kan stöd för skolresor beviljas om övriga villkor uppfylls. Som giltig orsak anses bl.a. hälsomässiga skäl eller att den studerande redan innan studierna in-

leds har bött självständigt i en stadigvarande bostad.

Den 1 januari 1999 blev euro gemensam valuta för de länder som hör till Europeiska ekonomiska och monetära unionen. Euro tas allmänt i bruk efter en tre års övergångsperiod från och med den 1 januari 2002. De förmåner som sköts av Folkpensionsanstalten betalas i euro från den 1 januari 2002. Det föreslås därför att 3 och 5 § lagen om skolresestöd i fråga om den finska texten ändras så att "markkamäärä" ersätts med "määrä". Eftersom ordet belopp redan används i den svenska texten föranleder detta inga ändringar i den svenska språkdräkten.

## **2. Propositionens verkningar**

Den bestämmelse som gäller behörigheten för besvärsnämnden för studiestöd skall klargöra förfarandet vid rättelse och undanröjande av felaktiga beslut om stöd för skolresor. De övriga föreslagna ändringarna är närmast förtydligande och preciserande. Bestämmelsen om den studerandes rätt till stöd för skolresor i det fall då han eller hon av synnerligen vägande skäl har vägrat ta emot en av utbildningsanordnaren anvisad avgiftsfri plats i elevhem baserar sig på gällande praxis vid Folkpensionsanstalten.

Propositionen har inga ekonomiska verkningar.

## **3. Beredningen av propositionen**

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisningsministeriet. Folkpensionsanstalten, besvärsnämnden för studiestöd och försäkringsdomstolen har hörts i samband med beredningen.

## **4. Ikraftträdande**

Lagen föreslås träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst. För tydlighetens skull föreslås i ikraftträdelsebestämmelsen en bestämmelse om att behörighetsbestämmelsen i 14 § tillämpas också på ansökningar och framställningar om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut som anhängiggjorts före ikraftträdandet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

## Lag

### om ändring av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 10 januari 1997 om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 2 § 2 mom., den finska språkdräkten i 3 § och 5 § 1 mom. samt 9 § och 14 §, av dessa lagrum 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 637/1998, som följer:

#### 2 §

##### *Studerande berättigade till stöd för skolresor*

Berättigade till stöd för skolresor är dock inte studerande som deltar i distans- eller privatundervisning, utbildning som ordnas som avgiftsbelagd service, läroavtalsutbildning, utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen eller yrkes- eller specialyrkesexamen som avläggs genom en fristående examen eller studerande som genomgår avlönad arbetspraktik. Berättigad till stöd är inte heller

1) en studerande som av utbildningsanordnaren anvisats en avgiftsfri plats i elevhem, om det inte finns synnerligen vägande skäl för att den studerande inte kan ta emot platsen,

2) en studerande som inte för sin skolresa anlitar kollektivtrafik eller skolskjuts som utbildningsanordnaren ordnar trots att det är möjligt för studeranden och inte heller

3) en studerande som enligt någon annan lag får stöd för de kostnader som föränlades av skolresan.

#### 9 §

##### *Ändringssökande*

Den som är missnöjd med ett beslut av Folkpensionsanstalten om stöd för skolresor

kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd. Ändring i ett beslut av besvärsnämnden för studiestöd får inte sökas genom besvär.

Besvärsskriften skall lämnas in till Folkpensionsanstalten inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet. Ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress han eller hon uppgivit, om inte något annat visas.

Om de besvär som inlämnas till besvärsnämnden för studiestöd har anlänt efter den tid om vilken bestäms i 2 mom., kan besvärsnämnden trots det pröva besvären, om det funnits vägande skäl till förseningen.

Folkpensionsanstaltens beslut skall trots ändringssökande följas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.

#### 14 §

##### *Hänvisningsbestämmelse*

Om något annat inte bestäms i denna lag, iakttas i tillämpliga delar vad som i lagen om studiestöd (65/1994) bestäms om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, undanröjande av beslut, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmätnings- och överföringsförbud samt finansiering. En framställning eller ansökan om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut avgörs dock av besvärsnämnden för stu-

diestöd i stället för av den i 31 § 1 mom. lagen om studiestöd nämnda försäkringsdomstolen.

framställningar om undanröjande av ett laga-kraftvunnet beslut som anhängiggjorts före ikraftträdandet.

\_\_\_\_\_

Denna lag träder i kraft den \_\_\_\_\_ 2001. Dess 14 § tillämpas också på ansökningar och \_\_\_\_\_

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 9 februari 2001

**Republikens President**

**TARJA HALONEN**

Kulturminister *Suvi Lindén*

**Lag****om ändring av lagen om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning**

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen den 10 januari 1997 om stöd för skolresor för studerande i gymnasieutbildning och yrkesutbildning (48/1997) 2 § 2 mom., den finska språkdräkten i 3 § och 5 § 1 mom. samt 9 § och 14 §, av dessa lagrum 2 § 2 mom. sådant det lyder i lag 637/1998, som följer:

*Gällande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

## 2 §

*Studerande berättigade till stöd för skolresor*

Berättigade till stöd för skolresor är dock inte studerande som deltar i distans- eller privatundervisning, utbildning som ordnas som avgiftsbelagd service, läroavtalsutbildning, utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen eller yrkes- eller specialyrkesexamen som avläggs genom en fristående examen eller studerande som genomgår avlönad arbetspraktik. Berättigad till stöd är inte heller en studerande som av utbildningsanordnaren anvisats en avgiftsfri plats i elevhem, eller en studerande som inte för sin skolresa anlitar kollektivtrafik eller skolskjuts som utbildningsanordnaren ordnar trots att det är möjligt för studeranden och inte heller en studerande som enligt någon annan lag får stöd för de kostnader som föranleds av skolresan.

Berättigade till stöd för skolresor är dock inte studerande som deltar i distans- eller privatundervisning, utbildning som ordnas som avgiftsbelagd service, läroavtalsutbildning, utbildning som förbereder för yrkesinriktad grundexamen eller yrkes- eller specialyrkesexamen som avläggs genom en fristående examen eller studerande som genomgår avlönad arbetspraktik. Berättigad till stöd är inte heller

1) en studerande som av utbildningsanordnaren anvisats en avgiftsfri plats i elevhem, *om det inte finns synnerligen vägande skäl för att den studerande inte kan ta emot platsen,*

2) en studerande som inte för sin skolresa anlitar kollektivtrafik eller skolskjuts som utbildningsanordnaren ordnar trots att det är möjligt för studeranden och inte heller

3) en studerande som enligt någon annan lag får stöd för de kostnader som föranleds av skolresan.

## 9 §

*Ändringssökande*

Den som är missnöjd med ett beslut av

## 9 §

*Ändringssökande*

Den som är missnöjd med ett beslut av

*Gällande lydelse*

folkpensionsanstalten om stöd för skolresor kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd *inom 30 dagar från det sökanden har fått del av beslutet*. Ändring i ett beslut av besvärsnämnden för studiestöd får inte sökas genom besvär.

Om de besvär som inlämnas till besvärsnämnden för studiestöd har anlänt efter den tid om vilken stadgas i 1 mom., kan besvärsnämnden trots det pröva besvären, om det funnits vägande skäl till förseningen.

## 14 §

*Hänvisningsbestämmelse*

Om något annat inte stadgas i denna lag, iakttas i tillämpliga delar vad lagen om studiestöd (65/94) stadgar om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, rättelse av ett beslut som vunnit laga kraft, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmättnings- och överföringsförbud samt finansiering.

*Föreslagen lydelse*

Folkpensionsanstalten om stöd för skolresor kan söka ändring i det hos besvärsnämnden för studiestöd. Ändring i ett beslut av besvärsnämnden för studiestöd får inte sökas genom besvär.

*Besvärsskriften skall lämnas in till Folkpensionsanstalten inom 30 dagar från det ändringssökanden fick del av beslutet. Ändringssökanden anses ha fått del av beslutet den sjunde dagen efter den dag då beslutet postades under den adress han eller hon uppgivit, om inte något annat visas.*

Om de besvär som inlämnas till besvärsnämnden för studiestöd har anlänt efter den tid om vilken bestäms i 2 mom., kan besvärsnämnden trots det pröva besvären, om det funnits vägande skäl till förseningen.

*Folkpensionsanstaltens beslut skall trots ändringssökande följas till dess ärendet har avgjorts genom ett beslut som vunnit laga kraft.*

## 14 §

*Hänvisningsbestämmelse*

Om något annat inte bestäms i denna lag, iakttas i tillämpliga delar vad som i lagen om studiestöd (65/1994) bestäms om verkställighet, justering och inställelse av studiestöd, återkrav, självrättelse, *undanröjande av beslut*, användning av uppgifter, tystnadsplikt, utmättnings- och överföringsförbud samt finansiering. *En framställning eller ansökan om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut avgörs dock av besvärsnämnden för studiestöd i stället för av den i 31 § 1 mom. lagen om studiestöd nämnda försäkringsdomstolen.*

*Denna lag träder i kraft den 2001. Dess 14 § tillämpas också på ansökningar och framställningar om undanröjande av ett lagakraftvunnet beslut som anhängiggjorts före ikraftträdandet.*

*Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.*